

УДК 373.5.016:811.111:81'23/24
DOI: 10.24144/2524-0609.2019.45.52-56

Дячук Наталія Михайлівна
аспірантка

кафедра англійської філології та методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна
shpenyk@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5000-1816>

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНИХ УМІНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Анотація. Україна продовжує робити кроки у напрямку реформування та вдосконалення усіх напрямків суспільного життя, зокрема й освіти. Майбутні спеціалісти повинні бути в змозі працювати з новітніми технологіями, дізнаватися та активно впроваджувати цікаві розробки й новітні методи вирішення існуючих проблем. За таких умов особливо актуальним є формування навичок спілкування іноземною мовою, зокрема англійською мовою, з метою обміну досвідом та інформацією із колегами з інших країн, впровадження спільних проєктів та оригінальних розробок. Іншомовне спілкування передбачає не лише вміння повідомляти інформацію, а й уміння сприймати і розуміти іншомовний текст на слух. Дослідження психолінгвістичних передумов формування англомовної аудитивної компетентності старшокласників дозволить правильно організувати процес вивчення іноземної мови у старшій школі та сприятиме формуванню аудитивних навичок учнів. Метою статті є дослідження психолінгвістичних передумов формування англомовних аудитивних навичок старшокласників в умовах сучасного суспільства. Дослідження ґрунтується на методах вивчення та критичного аналізу літератури з методики навчання іноземних мов, психолінгвістики, психології, дидактики, педагогіки та узагальнення досвіду формування аудитивних умінь школярів з метою підвищення ефективності навчання англійської мови.

Ключові слова: аудитивна компетентність; старшокласники; психолінгвістичні особливості; розуміння; імовірнісне прогнозування.

Вступ. Ефективне формування англомовної аудитивної компетентності неможливе без розуміння психолінгвістичної природи процесу аудіювання. Оскільки він включає сприйняття, розуміння та переробку інформації, то в його основі лежить необхідність формування важливих психофізіологічних механізмів. Розуміння усного висловлювання є складним процесом. Спершу слухач намагається зрозуміти загальну думку висловлювання, поступово переходячи до розуміння більш конкретної інформації. Розуміючи психолінгвістичну природу процесу аудіювання, учитель зможе з більшою ефективністю організувати навчальний процес, що позитивним чином вплине на формування іншомовних комунікативних умінь учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психолінгвістичні особливості аудіювання як виду мовленнєвої діяльності досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Зокрема, О.Б.Тарнопольський вивчав особливості перебігу процесу аудіювання та те, як емоційний стан слухача впливає на сприйняття ним інформації. І.А.Зимня та М.З.Шишло досліджували структуру процесу аудіювання. О.В.Скрипченко описує механізми, котрі є основою, на якій відбувається формування слухових навичок. С.Д.Максименко аналізував роль пам'яті та запам'ятовування в ефективному формуванні аудитивної компетентності. Процеси запам'ятовування досліджував М.Й.Варій, С.Д.Максименко, О.П.Сергеєнкова, О.А.Столярчук, О.П.Коханова та О.В.Пасєка у статті має бути представлений якісний аналіз літературних джерел із проблеми, не можна перераховувати прізвища авторів, які вивчали питання, що досліджується

Метою статті є дослідження психолінгвістичних передумов формування англомовних аудитивних навичок старшокласників в умовах сучасного суспільства.

Завдання дослідження – здійснити аналіз психолінгвістичних особливостей формування аудитивної компетентності, узагальнити структуру аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та визначити факто-

ри, що впливають на формування іншомовної аудитивної компетентності старшокласників.

Дослідження ґрунтується на наступних **методах:** вивчення та критичного аналізу літератури з методики навчання іноземних мов, психолінгвістики, психології, дидактики, педагогіки та узагальнення досвіду формування аудитивних умінь школярів з метою підвищення ефективності навчання англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Процес аудіювання розпочинається зі сприйняття усного повідомлення. О.Б.Тарнопольський зазначає, що сприйняття поділяється на два рівні: сенсорний та перцептивний (Тарнопольський, 2006). На сенсорному рівні відбувається закодування зовнішнього впливу у код нервових зв'язків. На перцептивному рівні закодована інформація переводиться в образи сприйняття.

Перебіг процесу аудіювання багато у чому залежить від емоційного стану слухача та від мотивації. Так, відсутність мотивації може призвести до втрати слухачем значної кількості інформації у процесі сприйняття повідомлення. Сильні емоційні стани на зразок злості, роздратування, схвилювання негативно впливають на ефективність процесу аудіювання, оскільки слухач може перекрутити зміст повідомлення, зрозуміти із прослуханої інформації те, що він очікує почути, а не те, що є насправді.

Згідно з теорією мовленнєвої діяльності, аудіювання має трирівневу структуру: стимуляційно-мотиваційний рівень, аналітично-синтетичний та виконавчий рівень (Зимня, 1991). Мотиваційно-цільовий рівень залежить від діяльності слухача. Сам процес аудіювання не виступає ціллію комунікації, а є засобом отримання необхідної інформації. Наступним рівнем аудіювання є аналітично-синтетичний рівень, на якому відбувається сприйняття та розкодування інформації. І.А.Зимня виокремлює декілька етапів на даному рівні аудіювання: 1) етап словислового прогнозування, 2) етап вербального співставлення, 3) встановлення смислових зв'язків, 4) смислоформулюючий етап (Зимня, 1991).

Аналіз і синтез матеріальних засобів мовлення

(зокрема, звуків, слів, словосполучень, речень тощо) є основою для процесу сприйняття мовлення. Аналіз та синтез усіх засобів мовлення у комплексі є процесом розуміння. Передумовою сприйняття є мовленнєвий слух, який виявляється в абсолютній слуховій чутливості та розрізняльній слуховій чутливості (Шишло, 2003).

Мовленнєвий слух розділяють на два компоненти: фонематичний слух та інтонаційний слух. Здатність слухача розпізнавати звуки мовлення та співвідносити їх із фонемами є фонематичним слухом, тоді як здатність сприймати та співвідносити інтонаційне оформлення висловлювання є інтонаційним слухом (Шишло, 2003).

Процес сприйняття – це складний процес функціонування та взаємодії усіх механізмів сприйняття, оперативної та довготривалої пам'яті та процесів імовірного прогнозування й осмислення. Пам'ять і осмислення складають основу процесу імовірного прогнозування, оскільки для того, щоб спрогнозувати будь-що, необхідно сприйняти інформацію, запам'ятати її й осмислити (Харламова, 1982).

Під час сприйняття інформації, слухач здійснює її заміну зоровими образами. Це допомагає йому утримувати в пам'яті прослухану частину тексту. Коли слухач відтворює почуту інформацію, то відбувається зворотній процес – декодування зорових образів у словесну форму (Заболотна, 2015).

Окрім механізму сприйняття, у процесі аудіювання задіяний механізм пам'яті, зокрема, короткотривалої, оперативної та довготривалої пам'яті. Пам'ять включає в себе процеси запам'ятовування, зберігання та відтворення інформації (Скрипченко, 2002).

Механізм пам'яті займає важливе місце у процесі аудіювання, оскільки саме завдяки йому слухач може утримувати частини тексту у свідомості для подальшої їх інтеграції та для отримання цілісного й адекватного смислу тексту. Механізм пам'яті працює наступним чином. Почута частина повідомлення надходить до короткотривалої пам'яті, де вона зберігається 1-2 секунди. Учні, у яких аудитивні навички й уміння сформовані на належному рівні, можуть уже на даному етапі зрозуміти фрагмент почутого повідомлення. Після цього інформація закодується слухачем і надходить до оперативної пам'яті (Тарнопольський, 2006). Оперативною називають пам'ять, яка протягом певного часу утримує фрагменти повідомлення з метою їх подальшого осмислення (Скрипченко, 2002). Тут до неї приєднуються наступні фрагменти повідомлення й інтегрована інформація заміщується певним символом, який у свою чергу надходить до довготривалої пам'яті, де він зберігається довгий час.

Залежно від матеріалу, який запам'ятовується, розрізняють наступні види пам'яті: образну (поділяється на зорову, слухову, тактильну, нюхову тощо), словесно-логічну, емоційну та рухову (Максименко, 2004). У процесі аудіювання найчастіше задіяна образна (а саме слухова пам'ять), словесно-логічна та емоційна.

Для ефективного формування аудитивної компетентності важливим є достатній об'єм слухової пам'яті. Слухомоторний аналізатор відіграє провідну роль у забезпеченні процесу комунікації. Завдяки йому в слухо-моторній пам'яті утворюються образи мовленнєвих явищ, що допомагає запам'ятовувати інформацію, почуту у процесі комунікації. Учні, які мають великий об'єм слухової пам'яті, ефективніше виконуватимуть завдання, пов'язані з прослуховуванням інформації, а отже швидше сформулюють уміння та навички аудіювання.

Словесно-логічна пам'ять – це поняття, думки, умовиводи та судження, у яких відображаються предмети та явища в зв'язках та відношеннях. Цей тип пам'яті має у своїй основі спільну діяльність першої та другої сигнальних систем. Вона характеризується точністю та залежністю від людини. Існує тісний зв'язок між словесно-логічною пам'яттю та процесами мовлення і мислення, оскільки вони формуються одночасно. Вона зберігає та дозволяє відтворювати вербальну інформацію, що є важливим у процесі сприймання тексту на слух. Завдяки даному виду пам'яті є можливим як запам'ятовування та відтворення загального змісту тексту, так і дослівне його запам'ятовування.

Емоційна пам'ять – це запам'ятовування та відтворення власних почуттів та емоцій (Варій, 2009). При цьому запам'ятовуються перш за все не стільки емоції, скільки речі чи явища, якими ці емоції були викликані. Події, насичені емоціями, інформація, що викликає позитивні емоції, запам'ятовується на довгий час. Це важливо враховувати при підборі матеріалу для аудіювання на заняттях. Цікаві тексти, які викликають у дітей хороші емоції, сприятимуть швидкому та більш ефективному формуванню аудитивної компетентності, а відчуття успіху, посиленості завдань, які виконуються на уроках, допоможе сформувати мотивацію до вивчення іноземної мови.

Не менш важливим, ніж пам'ять є процес відтворення матеріалу, оскільки аудіювання включає в себе не лише прослуховування тексту, а й реагування на нього (після прослуховування учень повинен виконати тестові завдання, заповнити пропуски у тексті, погодитися чи не погодитися з почутим, написати твір, опираючись на прослуханий матеріал).

Відтворення є процесом активізації в мозку попередньо збереженої інформації. Відтворення відбувається шляхом переходу матеріалу з довготривалої в короткочасну пам'ять. На його успішність впливає обсяг матеріалу, його осмисленість, вік учня, тривалість збереження матеріалу, а також наявність установок на відтворення. Однією з форм відтворення є пригадування (Максименко, 2004). Цей механізм задіюється у процесі формування аудитивної компетентності під час та після прослуховування текстів. Оскільки не завжди можливо згадати необхідне, за допомогою пригадування, коли людина напружує волю, докладає зусиль, щоб подолати труднощі, пов'язані з неможливістю пригадати. Під час прослуховування текстів на заняттях з іноземної мови, коли погіршується концентрація уваги, учень може пропустити істотну інформацію. У такому випадку, за допомогою пригадування щойно прослуханого фрагменту тексту, можна заповнити прогалини у знаннях.

Процеси мислення і пам'яті тісно пов'язані з процесом розуміння. Без останнього досягнути успіху в оволодінні процесом іншомовної комунікації неможливо. Розуміння є складною аналітико-синтетичною діяльністю інтелекту, спрямованою на розкриття внутрішньої сутності об'єктів, явищ і процесів, а також на усвідомлення відношень і зав'язків, котрі відображаються у цій сутності (Варій, 2009). Невід'ємною умовою розуміння є наявність достатньої кількості знань, а також життєвого досвіду. Якщо учень може описати в словесній формі явище чи предмет, то це свідчить про те, що він його розуміє правильно.

Якщо говорити про розуміння в аудіюванні, то його визначають як процес розкриття зав'язків і відношень, які передаються в акустичній формі, а також як вміння встановлювати зв'язок між звуковою формою висловлювання мовця та значенням лексич-

них одиниць чи висловлювання загалом (Заболотна, 2015).

Процес формування аудитивної компетентності неможливий без формування механізму імовірного прогнозування (антиципації), котрий дозволяє учневі передбачити закінчення слова, словосполучення, речення чи фрагменту тексту за їх початком. Імовірнісне прогнозування відбувається на вербальному та смислово рівнях (Заболотна, 2015). Як зазначає С.Ю.Ніколаєва (Ніколаєва, 2002), у процесі антиципації слухач опирається на такі мовні та позамовні фактори, як ситуацію мовлення, особистість мовця чи інші його особливості, а також на власний досвід спілкування.

Механізм імовірного прогнозування опирається на довготривалу пам'ять, оскільки, прослуховуючи мовленнєві сигнали, реципієнт зіставляє та порівнює їх зі стереотипами, які є у його свідомості. Механізм антиципації неможливо сформувати шляхом виконання спеціальних вправ, оскільки він формується лише на основі попереднього досвіду реципієнта.

Імовірнісне прогнозування є важливим для здійснення процесу аудіювання, оскільки знаючи загальний зміст висловлювання, реципієнт може відновити втрачені чи прогалини в інформації, що виникають внаслідок послаблення уваги чи відволікаючих факторів. Таке прогнозування називають ретроспективним (Шишло, 2003). Його роль також полягає у знятті психологічної напруги, яка виникає під час сприйняття інформації на слух. Проте прогнозування не завжди дає правильний результат, бо невільно сприйняте слово може стати результатом неправильного припущення. Інформація, отримана в результаті такого сприйняття, буде далека від тієї, яку намагався передати мовець.

Побудова речень і більших за обсягом елементів висловлювання в англійській мові підпорядковується певним правилам. Знаючи їх, слухач може передбачити наступні елементи повідомлення на основі тих, що були почуті. Таким чином, слухач передбачає хід думок мовця, що значно полегшує процес сприйняття та розуміння тексту.

Невід'ємним елементом успішної навчальної діяльності учнів є увага. Формування довільної уваги відбувається одночасно з інтелектуальним розвитком дітей. Увагою називають особливу форму психічної діяльності, котра «виявляється в спрямованості і зосередженості свідомості на вагомих для особистості предметах, явищах навколишньої дійсності або власних переживаннях» (Максименко, 2004). Істотною характеристикою уваги є її вибірковість. Вона проявляється у тому, що людина може зосереджуватися на одному виді діяльності, не помічаючи та не відволікаючись на інші зовнішні подразники. Так, прослуховуючи фрагмент тексту іноземною мовою, учень здатен зосередитися на змісті тексту, не відволікаючись на шум чи запитання однокласників.

Учитель може допомогти учням зосередити увагу на виконанні певного завдання, якщо ставитиме чіткі рамки виконання завдань, перевірятиме результати виконання. Включення практичних дій у процес розумової діяльності (у ході прослуховування тексту учні повинні заповнити пропущену інформацію чи занотувати відповіді на запитання) також сприятиме полегшенню свідомого зосередження уваги на заняттях з іноземної мови. Важливо також враховувати той факт, що до кінця уроку зростає втома, а отже погіршується концентрація уваги. Отже, вправи на аудіювання краще пропонувати учням на початку чи в середині уроку.

Властивостями уваги є її об'єм, розподіл, здат-

ність переключатися, концентрація та стійкість (Скрипченко, 2002). Усі вони певним чином впливають на формування аудитивної компетентності школярів. Обсяг уваги – це показник, який відрізняється від однієї людини до іншої. Об'єм уваги – це кількість об'єктів, котрі можна охопити увагою та сприйняти за найкоротший відрізок часу. Обсяг уваги залежить від матеріалу, який прослуховується та від вікових особливостей людей.

Розподіл уваги – це можливість одночасно виконувати два чи більше види діяльності (Максименко, 2004). Він є можливим за умови, якщо обидва види діяльності, що виконуються, добре знайомі людині, а один із них є хоча б частково автоматизованим. Наприклад, прослуховуючи текст англійською мовою, старшокласники можуть одночасно занотувати необхідну інформацію, розподіляючи увагу між цими двома видами діяльності. Здатність розподіляти увагу залежить від фізіологічного та психологічного стану учня. Якщо учні стомлені, розподіл уваги погіршується.

Концентрація уваги тісно пов'язана з її об'ємом і розподілом та дає позитивні результати тільки у поєднанні з ними. Так, якщо під час виконання завдання на аудіювання з заповненням пропусків у тексті учень концентрує увагу лише на каліграфії, то він може упустити важливу інформацію, і навпаки. Правильний розподіл уваги у поєднанні з умінням її концентрувати забезпечить позитивні результати у процесі формування аудитивної компетентності старшокласників.

Стійкість уваги виявляється в тривалому її зосередженні на предметі чи певному виді діяльності. Оскільки здатність зосереджувати увагу не є однаковою протягом усього заняття, важливо змінювати види та форми роботи, пропонувати учням розв'язувальні завдання. У випадку виконання завдань на аудіювання, текст, який пропонується для прослуховування повинен бути невеликим за обсягом і помірно складним, щоб могла зберігатися концентрація уваги школярів.

Самостійна робота старшокласників сприяє покращенню об'єму, стійкості та концентрації уваги, що, в свою чергу, сприяє поглибленню та вдосконаленню навичок аудіювання і позитивним чином впливає на розвиток іноземної комунікативної компетентності загалом.

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні **висновки**. Успішність формування англійської аудитивної компетентності залежить від того, наскільки учитель враховує психолінгвістичні особливості учнів. Сприйняття, розуміння та запам'ятовування інформації будуть ефективнішими, якщо інформація є цікавою для старшокласників, пов'язаною з їхніми інтересами та майбутньою професією. У формуванні англійської аудитивної компетентності важливим є достатній об'єм слухової пам'яті. Найчастіше у процесі аудіювання задіяна образна (слухова), словесно-логічна та емоційна пам'ять, тому доцільно пропонувати старшокласникам завдання, де вони зможуть висловити власні почуття чи емоції стосовно почутої інформації. Використання об'єктів, котрі викликають позитивні емоції у слухачів допоможе покращити концентрацію уваги, а отже, сприятиме покращенню їх аудитивних умінь. Задіяння механізму імовірного прогнозування під час виконання завдань на аудіювання сприятиме зняттю психологічної напруги та дозволить полегшити процес формування аудитивних навичок учнів, що сприятиме досягненню успіху та позитивному налаштуванню старшокласників.

Список використаної літератури

- Варій М.Й. *Загальна психологія*: підр.[для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
- Заболотна М.І. *Методика навчання аудіювання англомовних публіцистичних текстів старшокласників в умовах профільного навчання*: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. Київ, 2015. 210 с.
- Загальна психологія* / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
- Зимняя И.А. *Психология обучения иностранным языкам в школе*. М.: Просвещение, 1991. 222 с.
- Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах*: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2002. 328 с.
- Рубинштейн С.Л. *Основы общей психологии*. Текст. СПб.: Питер, 2000. 720 с.
- Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. *Загальна психологія*: підручник. Київ: А.П.Н., 2002. 462 с.
- Тарнопольський О.Б. *Методика навчання іноземної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти*: Навч. посібник. К.: Фірма «ІНКOS», 2006. 248 с.
- Харламова Н.С. *Методика формирования прогностических умений при обучении аудированию* (нач. этап язык. вуза, англ. яз.): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Н.С.Харламова. М., 1982. 223 с.
- Шишло М.З. *Обучение будущих судоводителей аудированию в профессиональном радиообмене по УКВ на море*: Английский язык, морская академия: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. М.: РГБ, 2003. 259 с.

References

- Kharlamova, N.S. (1982). *Metodika formirovaniya prognosticheskikh umeniy pri obuchenii audirovaniyu* (nach. etap yazyk. vuza, angl. yaz.) [Methods of developing students' prediction skills while teaching listening] (Unpublished Candidate's Dissertation). Buryat State University, Moscow. [in Russian].
- Maksymenko, S.D. (2004). *Zahalna psykholohiia* [General psychology]. Vinnytsia: Nova Knyha. [in Ukrainian].
- Nikolaieva, S.Yu. (2002) *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednykh navchalnykh zakladakh*. [Methods of teaching foreign languages in secondary school]. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
- Rubynshtein, S.L. (2000). *Osnovy obshchei psykholohyy* [The basics of general psychology]. SPb.: Pyter. [in Ukrainian].
- Shishlo M.Z. (2003). *Obuchenie budushchikh sudovoditeley audirovaniyu v professionalnom radioobmene po UKV na more* [The formation of future captains' listening skills in radiocommunication] (Unpublished Candidate's Dissertation). Pyatigorsk State Linguistic University, Pyatigorsk. [in Russian].
- Skrypchenko, O.V., Dolynska, L.V., & Ohorodniichuk, Z.V. (2002), *Zahalna psykholohiia* [General psychology]. Kyiv: A.P.N. [in Ukrainian].
- Tarnopolskyi, O.B. (2006), *Metodyka navchannia inshomovnoi movlennievoi diialnosti u vyshchomu movnomu zakladi osvity* [Methods of teaching language skills in higher linguistic educational establishments]. Kyiv: Firma «ІНКOS» [in Ukrainian].
- Varii, M.Y. (2009). *Zahalna psykholohiia* [General psychology]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. [in Ukrainian].
- Zabolotna, M.I. (2015), *Metodyka navchannia audiuvannia anhlovnykh publitsystychnykh tekstiv starshoklasnykiv v umovakh profilnoho navchannia* [Methods of teaching senior students listening to English publicistic texts in language specialized schools] (Unpublished Candidate's Dissertation). Kyiv Taras Shevchenko National University, Kyiv [in Ukrainian].
- Zymniaia, Y.A. (1991), *Psykholohiia obuchenia ynostrannym yazykam v shkole* [The psychology of teaching foreign language at schools]. Moscow: Prosveshchenye. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 16.04.2019 р.
Стаття прийнята до друку 21.04.2019 р.
Рецензент: докт.пед.наук, проф.Морська Л.І.

Дячук Наталя
аспірант

кафедра англійської філології і методики преподавання англійського мови
Тернопольський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
г.Тернополь, Україна

ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ АУДИТИВНЫХ УМЕНИЙ СТАРШЕКЛАСНИКОВ

Аннотация. Украина продолжает делать шаги в направлении реформирования и совершенствования всех направлений общественной жизни, в том числе и образования. Будущие специалисты должны быть в состоянии работать с новейшими технологиями, узнавать и активно внедрять интересные разработки и новейшие методы решения существующих проблем. При таких условиях особенно актуальным является формирование навыков общения на иностранном языке, в частности на английском языке, с целью обмена опытом и информацией с коллегами из других стран, внедрение совместных проектов и оригинальных разработок. Иноязычное общение предполагает не только умение сообщать информацию, но и умение воспринимать и понимать иноязычный текст на слух. Исследование психолингвистических предпосылок формирования англоязычной аудитивной компетентности старшеклассников позволит правильно организовать процесс изучения иностранного языка в старшей школе и будет способствовать формированию аудитивных навыков учащихся. Целью статьи является исследование психолингвистических предпосылок формирования англоязычных аудитивных навыков старшеклассников в условиях современного общества. Исследование основывается на методах изучения и критического анализа литературы по методике обучения иностранным языкам, психолингвистике, психологии, дидактике, педагогике и обобщение опыта формирования аудитивных умений школьников с целью повышения эффективности обучения английскому языку.

Ключевые слова: аудитивная компетентность; старшеклассники; психолингвистические особенности; понимание; вероятностное прогнозирование.

Diachuk Nataliia

PhD Student

Department of English Philology and Methods of Teaching the English Language

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Ternopil, Ukraine

PSYCHOLINGUISTIC PECULIARITIES OF TEACHING SENIOR STUDENTS ENGLISH LISTENING SKILLS

Abstract. Ukraine continues the processes of reforming and improving all the aspects of social life and its education is not an exception. Future professionals must be able to work with modern technologies, get to know as well as implement interesting projects and ideas using new methods of solving the existing problems. Under these circumstances the development of foreign language speaking skills, in particular English language competence, with the aim of exchanging experience and information with colleagues from other countries, implementation of common projects and developing interesting ideas become issues of primary importance. Foreign language communication involves not only the speaker's ability to provide information, but also his/her ability to perceive and understand a certain text in a foreign language while communicating. The research of psycholinguistic preconditions of developing senior students' listening skills will make it possible to organize the process of teaching a foreign language in a more effective way as well as will contribute to the formation of their listening skills. The aim of the article is to investigate psycholinguistic preconditions of developing senior students' English listening skills in modern society. The research is based on the methods of the analysis of scientific articles and books on the methods of teaching a foreign language, psycholinguistics, psychology, didactics, pedagogy as well as the generalization of the experience of developing students' listening skills with the aim of raising the effectiveness of teaching English. The effectiveness of developing English listening skills depends on the fact whether the teacher takes into consideration students' psycholinguistic peculiarities. Perception, understanding and memorizing information will be more effective if it is interesting for students and is connected with their interests as well as future profession.

Key words: listening skills; senior students; psycholinguistic peculiarities; understanding; prediction.